

Inleiding VKLO-conferentie 10 november 2021 op Hogeschool KPZ (in kernpunten)

- Tot voor twee/drie weken: visitatieproces in de pré-corona-tijd, de corona-tijd en dit samenzijn in post-corona-tijd. Door feiten ingehaald. Verheugd dat dit samenzijn in fysieke zin door kan gaan.
- Doel: ***ontmoeting. * Verbinding** te maken tussen visitatieproces (in de beleving in de préhistorie), dit heden en een eventuele toekomst. Oorspronkelijke opzet losgelaten: elkaars pareltjes (onderweg tegengekomen) voor het voetlicht te brengen. Daarmee ons voordeel mee doen. Hoe actueel de pareltjes? Dezelfde glans? Of een andere glans? Of verdoft door corona? Vandaar andere opzet. **De draad oppakken, maar welke draad?**
- December twee jaar geleden. Met kleindochter(kleuter) in de Dominicaner kerk, bij **kerstviering** van de Geert Grote school. Als opa ervaren wat de begrippen **contingentie, transcendentie en traditie voor betekenis** kunnen zijn. Voorganger steekt kaars aan voor de ernstig zieke directeur, meester Christiaan, oud-student van de KPZ, later overleden. Doodstil in de kerk met een paar honderd kinderen (reputatie Nederlandse kinderen: luidruchtig). Een speld horen vallen. Contingentie maakt kinderen in die viering ontvankelijk voor het transcendente, voor de katholieke traditie. Iets later met Kerst met kleindochter in de viering 'kindje wiegen'. Overgave van het kind. Aan het gebeuren. Aan de bijna levensgrote nintjes-engelenfiguren in de kerk, de kerststal, het samen dansen als engelen, het knutselen van engelen....
- **Ook bij studenten** tijdens visitatieproces: ontvankelijkheid voor 'contingentie'. In adolescentiefase op een existentiële manier bezig met het mysterie van leven en dood, het geheim van de liefde, licht en donker in het leven. **Contingentie kan de twee andere begrippen ontsleutelen**, ook voor studenten die van huis uit niet meer vertrouwd zijn met de katholieke traditie. Op alle opleidingen: begrippen verbonden met de **narratieve benadering**. Het verhalende wordt vaak **verbonden met de verbeelding (soms met drama)**. Alle opleidingen hechten aan **dialogisch, waardengeladen onderwijs**.
- Samenstellers (achteraf) groot compliment voor begrippenkader. Contingentie, transcendentie en traditie (vraag hoe verhoud ik mij tot de traditie), **dynamische begrippen** (binnen een zekere begrenzing), waarvan beleving en duiding afhankelijk zijn van levensfase, omstandigheden, life-events. Sommige opleidingen: studenten zo vertrouwd met deze begrippen dat deze **sturend** kunnen zijn voor hun **professioneel handelen**. Op andere hogescholen: wel in aanraking gebracht, **maar huiver voor het abstracte karakter**. Komisch: studenten zeggen op die opleidingen er wel mee uit de voeten te kunnen. Het oordeel niet aan ons: misschien een te beperkte, platte uitleg. Kan groeien, diepte krijgen gedurende persoonlijk en professioneel leven.
- Vraagstuk op alle hogescholen: **Hoe verbind ik de aandacht voor het katholieke met die voor het interreligieuze. Verschillende concepten:**
 - *begrippen contingentie, transcendentie, traditie, zowel voor het denominatieve als voor het interdenominatieve (Thomas More, iPABO o.a.)
 - *HU: levensbeschouwelijk portret;
 - * KPZ: Zee-lijn(Zingeving, ethiek en esthetiek) naast de godsdienstlijn;
 - * het hermeneutisch communicatief - levensbeschouwelijk leren (o.a. HAN Nijmegen/Fontys): minimalistisch uitgedrukt: levensvragen van kinderen in een levensbeschouwelijk kader plaatsen en deze verbinden met de verhaaltradities in de verschillende godsdiensten en levensbeschouwingen. Toepasbaar op scholen van alle gezindten. *Aan jullie te bepalen of en hoe met deze vraag verder te gaan.*

- Op alle opleidingen: **goed pedagogisch klimaat**, voorbeeldgedrag voor leraarschap in het basisonderwijs. Alle studenten: gehoord, gezien, onvoorwaardelijk geaccepteerd, gewaardeerd. Onbevagen en onbeschoemd zich kunnen uitspreken. Onder de indruk van de gesprekken met studenten (loyaliteit en constructief-kritische houding t.o.v. opleiding). Bij derde- en vierde-jaars identificatie met het leraar-zijn, met verantwoordelijkheid (ethiek); reflectieve houding (eerste en tweedejaars eerder nog student, gericht op opdrachten, de korte termijn; opleidingen slagen er in deze omslag in vier jaar te bereiken!). Op alle opleidingen: sprake van **gemeenschapszin**. Gemeenschapszin niet uitsluitend katholiek maar vooral ook katholiek. *Heeft de corona-crisis daar een negatieve invloed op gehad?*
- Op veel opleidingen: **Handhaving positieve kenmerken katholieke familiecultuur**: onderlinge betrokkenheid, gemeenschapszin; menswaardigheid; **vermijding negatieve aspecten**: in zich zelf gekeerd; defensief, ontlopen van conflicten, de vuile was niet buiten hangen, bang voor kritiek, ge/beslotenheid.
- Vraag zonder eenduidig antwoord: In hoeverre zijn studenten op de hoogte van wat zich in de samenleving afspeelt. Studenten wel op de hoogte van actuele gebeurtenissen(nu.nl). Op opleidingen wel aandacht voor diversiteit, inclusiviteit, discriminatie, racisme, de ‘zwarte piet-discussie’, maar wel vanuit een persoonlijk, individueel perspectief. Wel aandacht voor mensbeelden. Maar is er voldoende aandacht voor contexten, voor achterliggende structuren, (langlopende) ontwikkelingen, voor levensomstandigheden in de verschillende sociale milieus, voor het mediagebruik in verschillende contexten van leeftijdsfase en sociale klasse, voor verschillende wereldbeelden gekoppeld aan opleiding en sociale klasse??? Bij veel studenten op verschillende locaties: **behoefte** persoonlijke, levensbeschouwelijke en professionele **identiteitsvorming te verbinding met thema’s als interculturaliteit en burgerschap**.
Aan jullie te bepalen of en hoe met deze vraag verder te gaan.
- Veel hogescholen: constructen ‘opleiden in de school’; veelal arrangementen over financiën en verantwoordelijkheidsverdeling. **Levensbeschouwelijke dimensie van het opleidingsonderwijs niet aan de orde**. Behoeften directeurs, leraren en bestuurders: aandacht voor het interreligieuze, voor wereld- en levensbeschouwing in algemene zin.
- Visitatie: **ontwikkelingsgericht**, op de zone van de naaste ontwikkeling, gericht op de fase en de context, waarin een hogeschool zich bevond. Niet vrijblijvend. Meer dan een collegiale consultatie. Maar het is uiteraard aan jullie wat te doen met de specifieke opleidingsgerichte deelrapporten. Niet de inhoud belangrijk maar het gesprek daarover.
- Visitatie **geen betrekking op het Rk-diploma godsdienst** en levensbeschouwing. Toekenning verantwoordelijkheid van **bg’s**, de toezichhouders. Daarover goede afspraken gemaakt. Gelegenheid bieden tot **inzicht in het proces** naar diploma toe. Visitatie gericht op het fundament, waarop het Rk-diploma is gebaseerd.
- De draad oppakken door te bezien of de aanbevelingen nog waardevol en actueel zijn. Dat is het doel van vandaag. Een betekenisvolle ontmoeting toegewenst!